



Hjælp til boligændringer

Praksisundersøgelse 2010 - Det Sociale Nævn i region Nordjylland

Indhold

1. Indledning	3
2. Resume og anbefalinger	4
2.1. Resume	4
2.2 Anbefalinger	6
3. Reglerne	7
4. Fakta om bevillingerne.....	8
4.1. Borgernes alder og køn.....	8
4.2 Boligændring og/eller hjælp til anden bolig ?.....	9
4.3. Hvad er der bevilget ?.....	10
4.4 Bevillingernes størrelse.....	11
4.5 Forholdet mellem bevillingernes størrelse og borgerens alder	12
4.6. Forholdet mellem bevillingernes størrelse og borgernes køn.....	12
4.7. Har borgeren ønsket yderligere boligindretning end det bevilgede ?.....	13
4.8. Har borgeren selv finansieret yderligere boligindretning ?.....	14
5. Den materielle vurdering af kommunens afgørelse.....	15
5.1. Er afgørelsen samlet set rigtig ?.....	15
5.2. I hvilket omfang er sagen oplyst ?.....	19
5.3 Er der dokumentation for funktionsnedsættelsen ?	20
5.4. Er der dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen ?.....	22
6. Vurdering af særlige sagsbehandlingsregler.....	24
6.1. Sagsbehandlingstid	24
6.2 Sammenhæng mellem sagsbehandlingstid og bevillingens størrelse ?.....	25
6.3 Har borgeren været inddraget i forløbet ?	25
6.4. Hvilken form har afgørelsen ?.....	27
6.5 Fremgår det med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet ?.....	28
6.6. Øvrige formalitetsbemærkninger.....	28
7. Sammenligninger med Ankestyrelsens undersøgelse.....	29
8. Høringssvar	29
9. Undersøgelsens metode.....	31
10. Resumeer af nye Ankestyrelsesafgørelser	32
11. Måleskemaet.....	35
Skemaoversigt.....	2

1. Indledning

Det Sociale Nævn i Nordjylland har i 2010 gennemført en praksisundersøgelse om hjælp til boligindretning eller anskaffelse af anden bolig.

Undersøgelsen vedrører et sagsområde med relativt få nævnsafgørelser. Der er i perioden 1.1.2010 til 31.10.2010 afgjort i alt 21 sager om emnet i Det Sociale Nævn. Heraf er 18 stadfæstet, 1 ændret og 2 hjemvist til fornyet behandling og afgørelse.

Det er til gengæld et sagsområde, hvor udgiften for kommunerne - i hvert fald i en del af sagerne - er forholdsvis høj, i de dyreste over 1.000.000 kr. pr sag (incl. moms). Der er dog også en del sager, hvor udgiften er relativ beskeden, f.eks. sager om opsætning af greb og fjernelse af dørtrin. Sådanne sager bliver dog yderst sjældent påklaget, og vi har derfor ikke nogen nærmere kendskab til omfanget.

Formålet med denne undersøgelse har været at undersøge de "dyre sager", og vi har derfor anvendt en særlig metode for udvælgelse af sager, der skulle indgå i undersøgelsen til sikring heraf. Metoden er nærmere omtalt nedenfor i afsnit 8 om undersøgelsens metode.

Undersøgelsen vedrører sager, som kommunerne har afgjort i perioden fra 2007 til marts/april 2010.

Undersøgelsen er et supplement til og en opfølgning på Ankestyrelsens undersøgelse fra 2009 om samme emne, og vi har derfor i vid udstrækning anvendt samme metode og undersøgt de samme forhold. Vi har nedenfor i resumeet og i afsnit 7 redegjort nærmere for, i hvilket omfang undersøgelses resultater svarer til eller afviger fra de resultater, Ankestyrelsen kom frem til.

Ankestyrelsens undersøgelse kan ses i sin helhed på styrelsens hjemmeside. (<http://www.ast.dk/artikler/default.asp?page=1182>)

Denne rapport indledes med en kort gennemgang af undersøgelsens resultater og de anbefalinger til kommunerne, disse giver anledning til. Dernæst følger en kort gennemgang af de regler, der gælder for afgørelser om boligindretning mv.


I afsnit 4 følger en nærmere beskrivelse af de sager, der indgår i undersøgelsen mht til personsammensætning, hvilke typer af afgørelser der er tale om, hvad bevillingerne nærmere går ud på, og hvor dyre de har været. Vi forsøger endvidere at afdække, om der er en sammenhæng mellem udgifternes størrelse og personernes alder og køn. Endelig redegør vi i afsnittet for, om borgerne har fået deres ansøgning opfyldt fuldt ud, og/eller om de selv har (med)finansieret en del af udgiften.

Afsnit 5 er undersøgelsens centrale afsnit, hvor vi i detaljer gennemgår resultaterne af undersøgelserne og giver eksempler på både "rigtige" og "forkerte" afgørelser.

I afsnit 6 gennemgår vi nøjere, om sagsbehandlingsreglerne mv. er overholdt, og i afsnit 7 er der der betragtninger over ligheder og forskelle mellem resultaterne i denne undersøgelse og Ankestyrelsens undersøgelse.

Afsnit 8 indeholder de bemærkninger vi har modtaget til undersøgelsen fra de deltagende kommuner og Ankestyrelsen og i afsnit 9 redegør vi den metode, undersøgelsen er gennemført efter.

Rapporten afsluttes med et afsnit med gengivelse af resumeer af Ankestyrelsesafgørelser om emnet, der er udgivet efter Ankestyrelsens rapport, og det måleskema, der er anvendt.



Vi henleder opmærksomheden på bestemmelsen i § 79 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Det fremgår heraf, at kommunalbestyrelsen behandler nævnenes undersøgelser af kommunens praksis på et møde.

Det fremgår videre, at det nævn, der har foretaget en undersøgelse, kan beslutte, at kommunalbestyrelsen skal orientere nævnet om kommunalbestyrelsens behandling, herunder om, hvilke foranstaltninger undersøgelsens resultater har givet anledning til. Nævnet kan fastsætte en frist for denne orientering.

Nævnet anmoder de 5 deltagende kommuner om at orientere nævnet om kommunalbestyrelsens behandling mv. inden udgangen af marts 2011.

2. Resume og anbefalinger

2.1. Resume

Undersøgelsen omfatter 57 sager fra 5 kommuner, fordelt med 13 fra Vesthimmerland og Thisted, 3 fra Læsø og 14 fra Brønderslev og Frederikshavn. Undersøgelsen omfatter alene bevillingssager, altså sager, hvor kommunerne har bevilget boligindretning eller hjælp til anden bolig. Bevillingen er ikke nødvendigvis udtryk for, at borgerens ansøgning er imødekommet fuldt ud.

Bevillingerne fordeler sig med 55 sager, der alene handler om boligindretning og 2 sager, der både handler om boligindretning og hjælp til anden bolig.

Undersøgelses hovedresultat

Undersøgelsen viser først og fremmest, at vi i 35 af de 57 sager, svarende til 61%, har fundet, at kommunens afgørelse samlet set er rigtig. Der er således tale om en væsentlig lavere andel end i Ankestyrelsens afgørelse, hvor 89 % af sagerne fandtes at være rigtige samlet set. I begge undersøgelser er der dog tale om betydelige forskelle i resultaterne de enkelte kommuner imellem. På grund af de meget store forskelle kommunerne imellem finder vi ikke, at vi ud fra vores undersøgelse entydigt kan konkludere, at der er flere "fejl" i sagerne i de nordjyske kommuner end i landet som helhed.

Årsagerne til resultatet

Grunden til, at vi i 22 sager har fundet, at afgørelsen ikke samlet set er rigtig er i de 20 tilfælde, at vi har fundet, at der mangler afgørende eller væsentlige oplysninger. Vi kan derfor ikke afvise, at (nogen af) afgørelserne faktisk ville være korrekte, hvis de manglende oplysninger forelå.

Vi understreger, at denne undersøgelse alene giver et billede af oplysningsgrundlaget i "de dyre" sager, som udgør en begrænset del af det samlede antal bevillinger af boligændringer, der gives af kommunerne.

I sager om boligindretning og hjælp til anden bolig kan manglende oplysninger enten bestå i manglende dokumentation for borgerens funktionsnedsættelse eller i manglende dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen eller anskaffelsen af en anden bolig eller en kombination af begge dele. Hvis der mangler dokumentation for funktionsnedsættelsen, mangler der også dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen, medens det modsatte ikke behøver at være tilfældet. Vi har i 14 tilfælde fundet, at der mangler dokumentation for begge dele. I de sidste 6 sager mangler der "kun" dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen.

Hvad viser undersøgelsen i øvrigt ?

Undersøgelsen viser i øvrigt, at det ikke kun er med hensyn til "rigtigheden" at der er stor forskel på de sager, vi har fået fra de deltagende kommuner.

Der er således stor forskel i aldersfordelingen mellem de personer, der har fået bevilget boligændring mv. I 2 af kommunerne er det overvejende børn og unge under 18 år, medens det i en kommune overvejende er "ældre" over 60 år. Kommunerne er i forbindelse med "dialogmøde" på grundlag af et udkast til rapport fremkommet med forskellige betragtninger over årsagerne til (forskellene i) personsammensætningen. Disse betragtninger er gengivet nedenfor under de relevante afsnit.

Herudover der der stor forskel kommunerne imellem med hensyn til

- hvor mange typer af boligændringer, de enkelte bevillinger indeholder,
- bevillingernes samlede størrelse og
- hvorvidt borgerne har fået alle deres ønsker til boligændringer opfyldt.

Også nogle af disse forskelle har kommunerne haft betragtninger over, som er gengivet nedenfor.

Der synes der at være en vis sammenhæng mellem bevillingens størrelse og borgernes alder, således, at de dyreste boligændringer bevilges til børn og unge og de "billigste" til "ældre".

Vi kan ikke dokumentere nogen entydig sammenhæng mellem sagsbehandlingstid og bevillingernes størrelse.

I næsten alle sagerne foreligger der en skriftlig afgørelse, og der er også kun få sager, hvor det ikke fremgår med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet. Hjemmelsangivelsen er dog i enkelte tilfælde forkert eller ikke helt præcis, idet der alene er henvist til servicelovens § 116, men ikke til det stk. i bestemmelsen, afgørelsen er truffet efter.

I langt de fleste sager foreligger der en skriftlig afgørelse.

Endelig er der en del sager, hvor klagevejledningen er formuleret sådan, at den kan give anledning til at tro, at klage kun kan indgives skriftligt.

2.2 anbefalinger

På grundlag af undersøgelsens resultater har vi følgende anbefalinger til kommunerne:

- at sørge for, at sagerne indeholder fornøden dokumentation for borgernes funktionsnedsættelse. Dokumentationen bør typisk bestå i en kombination af lægelige oplysninger og en beskrivelse af hvilke funktioner i dagligdagen i hjemmet borgeren enten ikke kan eller kun vanskeligt kan udføre uden hjælp. Hvis der er brugt lægelige eller andre oplysninger fra andre sager i kommunen, bør der tages kopi heraf til den aktuelle sag, således at det kan dokumenteres, at oplysningerne har været en del af beslutningsgrundlaget i sagen.
- at sørge for, at sagerne indeholder fornøden dokumentation for nødvendigheden af bolindretningen mv. Denne dokumentation bør typisk bestå i en beskrivelse af boligens hidtidige indretning samt hvilke vanskeligheder dette giver med hensyn til dens egnethed som opholdssted for borgeren.
- At sørge for, at bevillingsskrivelserne indeholder korrekt og fyldestgørende henvisning til de retsregler, afgørelsen er truffet efter og korrekt og fyldestgørende klagevejledning.

3. Reglerne

Retsgrundlaget for afgørelser om boligændringer mv. er § 116 i lov om social service.

Bestemmelsen er sålydende:

§ 116. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til indretning af bolig til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når indretning er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende.

Stk. 2. En person, der er tilkendt hjælp efter stk. 1, kan, hvis den pågældende ønsker at benytte en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, vælge selv at lade boligindretningen udføre og få udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have fået udført boligindretningen for hos den håndværker, som kommunen har valgt. På samme måde kan ansøgeren vælge andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter nærmere regler om adgangen efter stk. 2 til at vælge håndværker og materialer i forbindelse med tilkendelse af hjælp til boligindretning, herunder om krav til håndværker samt om muligheden for at indgå aftale om tilbagelevering efter endt brug og aftale om reetablering og betingelserne herfor.

Stk. 4. I de ganske særlige tilfælde, hvor hjælp efter stk. 1 ikke er tilstrækkelig til at gøre boligen egnet som opholdssted, kan kommunalbestyrelsen yde hjælp til dækning af udgifter til anskaffelse af anden bolig til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det er en betingelse, at der ikke kan anvises anden bolig, som dækker den pågældendes behov.

Stk. 5. Personer, der modtager social pension, kan ikke få hjælp efter stk. 4, medmindre det drejer sig om personer, der har en hjælpeordning efter § 96.

Stk. 6. Socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse nærmere regler om, i hvilket omfang hjælp efter stk. 1, 2 og 4 skal tilbagebetales, herunder i hvilket omfang det tilbagebetalingspligtige beløb kan sikres ved pant i ejendommen.

Stk. 2 og 3 om "frit valg" og de nærmere betingelser herfor er først trådt i kraft pr. 1.10.2010. Sager, der indgår i denne undersøgelse, er derfor ikke omfattet af disse bestemmelser. Når der i denne rapport er henvist til § 116, er det i den før 1.10.2010 gældende udgave, hvor nugældende stk. 4-6 svarede til stk. 2-4. For nærmere detaljer om retsgrundlaget henviser til den udførlige gengivelse i Ankestyrelsens praksisundersøgelse om samme emne, som kan findes på Ankestyrelsens hjemmeside. Her er også gengivet resumeer af principielle ankestyrelsesafgørelser om emnet.

Til sidst i denne rapport har vi gengivet resumeer af Ankestyrelsesafgørelser, der er udsendt efter offentliggørelsen af Ankestyrelsens rapport.

4. Fakta om bevillingerne

4.1. Borgernes alder og køn

Skema 1

Borgernes alder

	0-18 år (Børn/unge)	18-60 år ("voksne")	Over 60 år ("ældre")	I alt
Vesthimmerland	8	3	2	13
Thisted	1	4	8	13
Læsø	0	3	0	3
Brønderslev	4	6	4	14
Frederikshavn	8	6	0	14
I alt	21	22	14	57

Som det kan ses omhandler 21 af sagerne (37 %) børn og unge under 18 år. 22 (39 %) vedrører "voksengruppen" (mellem 18 og 59 år). Endelig vedrører 14 sager, 24 %, "ældregruppen" på 60 år og derover.

Der er store variationer kommunerne imellem mht aldersfordeling. Således har Vesthimmerland 8 ud af 13, der er under 18 år, medens Thisted kun har 1. Thisted har til gengæld 8 i "ældregruppen", hvor Frederikshavn slet ingen har.

Frederikshavn Kommune har i forbindelse med "dialogmøde" oplyst, at en årsag til, at der ikke indgår sager vedrørende "ældre" borgere, kan være, at kommunen bevidst rådgiver ældre borgere med problematiske boligforhold på grund af funktionsnedsættelse om at flytte til en mere egnet bolig.

Vesthimmerlands Kommune har oplyst, at der havde været et "boom" af børn med behov for større boligændringer, idet der i 2002 var født flere børn med betydelige fysiske handicaps, og at der i undersøgelsesperioden var blevet lavet boligændringer vedrørende disse børn.

Skema 2

Borgernes køn

	0-18 år (Børn/unge)	18-60 år ("voksne")	Over 60 år ("ældre")	I alt
Mænd/drenge	12	12	7	31
Kvinder/piger	9	9	8	26
I alt	21	21	15	57

I kønsfordelingen er der en lille overvægt til mænd/drenge, med 31 personer (54 %), mod 26 (46 %) kvinder/piger. I "ældregruppen" er der dog 7 mænd og 8 kvinder.

4.2 Boligændring og/eller hjælp til anden bolig ?

En bevilling efter § 116 kan enten bestå i, at der ydes hjælp til en eller flere ændringer i boligen (stk. 1), eller i, at der ydes hjælp til anskaffelse af en anden bolig (stk. 2), hvori der eventuelt også ydes hjælp til ændringer.

I 55 af de 57 sager består bevillingen alene i en eller (typisk) flere boligændringer. I de sidste 2 sager er der bevilget hjælp til anden bolig og samtidig til boligændringer.

I en enkelt sag (nr. 11) har kommunen købt en bolig og foretaget ændringer i den og derefter udlejet den til forældrene til det handicappede barn. Denne sag er kategoriseret som en boligændringssag, da der ikke er tale om hjælp til "anskaffelse" (køb) af en anden bolig. Det samme gælder for nr. 41, hvor kommunen har bevilget hjælp til ekstra kvadratmetre til en bolig, som familien selv opfører. Vi finder, at denne sag er et grænsetilfælde, men har valgt at lægge kommunens opfattelse af, at der er tale om en boligændringssag til grund.

Fordelingen af sager mellem "indretningssager" og "anskaffelse + indretningssager", er ikke nødvendigvis svarende til det retsgrundlag kommunen faktisk har brugt. I enkelte sager er der brugt et forkert retsgrundlag og i enkelte andre fremgår retsgrundlaget ikke.

4.3. Hvad er der bevilget ?

Skema 3

Hvad går kommunens afgørelse ud på ?

	Vesthimmer- land	Thisted	Læsø	Brønderslev	Frederiks- havn	I alt
Hjælp til anden bo- lig	0	0	0	0	2	2
Tilbygning	2	1	0	0	6	9
Ombyg- ning eller etablering af bade- værelse	6	7	1	7	12	33
Ombyg- ning af køkken	1	0	0	2	2	5
Bredere døre	2	1	0	6	5	14
Ændrede adgangs- forhold	2	1	0	1	4	8
Installation af lift eller elevator	1	4	0	4	4	13
Installation af ramper	3	0	0	3	1	7
Ændrede udendørs forhold	3	1	0	4	6	14
Opsætning af greb	0	0	0	2	0	2
Fjernelse af dørtrin	1	1	0	2	1	5
Døråbne- re/dørtelef oner mv.	0	0	0	2	1	3
Andet	7	4	2	6	6	25
I alt	28	20	3	39	50	140

Som det ses indeholder de 57 sager hele 140 bevillinger svarende til 2,5 pr. sag. Det er især Frederikshavn, der trækker gennemsnittet op med 50 bevillinger i 14 sager, svarende til 3,6 pr. sag. Til gengæld trækker Thisted gennemsnittet ned med 20 bevillinger i 13 sager, svarende til 1,5 pr. sag.

Den klart største enkeltgruppe er hjælp til ombygning eller etablering af badeværelse, som udgør 24 % af alle bevillingerne.

Gruppen "andet" omfatter især etablering af skydedøre samt flytning af døre og vægge og andre ombygninger. Herudover er der sager om gulv- og loftsbelægning. Af mere specielle bevillinger kan nævnes en nødstrømsgenerator, et aircondition-anlæg samt et drivhus og højbede.

4.4 Bevillingernes størrelse

Skema 4

Hvad er bevillingens størrelse i kroner ?

	Over 1.000.000	Over 500.000	Over 250.000	Over 100.000	Over 50.000	Under 50.000	I alt
Vesthim- merland	2	0	5	6	0	0	13
Thisted	0	4	3	2	2	2	13
Læsø	0	0	0	0	0	3	3
Brønder- slev	0	1	4	6	0	3	14
Frederiks- havn	2	8	3	1	0	0	14
I alt	4	13	15	15	2	8	57

Som det fremgår, er kun 8 ud af de 57 bevillinger, svarende til 14 %, på under 50.000 kr. 17 af bevillingerne i denne undersøgelse, svarende til 30 %, er på over 500.000 kr. (Beløbsangivelser er incl. moms).

Også på dette punkt er det navnlig Frederikshavn, der skiller sig ud. 10 ud af 14 bevillinger er på over 500.000 kr. og ingen er under 100.000 kr.

Vi har således ved udvælgelsesmetoden, jf. nedenfor i afsnit 9, i høj grad opnået, at undersøgelsen omfatter andet og mere end "dørgrebssager".

Under "dialogmødet" gav de deltagende kommuner udtryk for, at der i forbindelse med kommunesammenlægningerne pr. 1.1.2007 havde været en ophobning af sager med større boligændringer. Antallet af "dyre sager" i undersøgelsen er således ikke udtryk for det normale. Kommunerne gav udtryk for, at de normalt kun har 1-2 "dyre sager" om året.

4.5 Forholdet mellem bevillingernes størrelse og borgerens alder

Skema 5

Forholdet mellem bevillingens størrelse og borgernes alder

	Over 1.000.000	Over 500.000	Over 250.000	Over 100.000	Over 50.000	Under 50.000	I alt
Under 18 år	4	6	6	4	0	1	21
18-60 år	0	5	6	5	0	5	21
Over 60 år	0	2	3	6	2	2	15
I alt	4	13	15	15	2	8	57

Som det ses, er de 4 bevillinger på over 1.000.000 kr alle givet til børn/unge under 18 år. Modsat er 7 af de 8 bevillinger under 50.000 kr. givet til "voksne" og "ældre".

I børn/ungegruppen er 16 ud af 21 bevillinger (76 %) på 250.000 kr. eller mere. I "voksengruppen" er det 11 ud af 21 (52 %). I "ældregruppen" er det 5 ud af 15 (33 %).

Der synes således at være en vis sammenhæng mellem bevillingernes størrelse og borgernes alder : "Jo ældre, desto billigere".

4.6. Forholdet mellem bevillingernes størrelse og borgernes køn.

Skema 6

Forholdet mellem bevillingens størrelse og borgerens køn

	Over 1.000.000	Over 500.000	Over 250.000	Over 100.000	Over 50.000	Under 50.000	I alt
Mand/ dreng	1	10	6	8	0	6	31
Kvinde/ pige	3	3	9	7	2	2	26
I alt	4	13	15	15	2	8	57

Der synes ikke at være nogen klar sammenhæng mellem bevillingens størrelse og borgerens køn, bortset fra at mænd er overrepræsenteret i kategorien for bevillinger mellem 500.000 kr. og 1.000.000 kr., medens kvinder er overrepræsenteret i den næste gruppe mellem 250.000 kr. og 500.000 kr.

4.7. Har borgeren ønsket yderligere boligindretning end det bevilgede ?

Skema 7

Har borgeren ønsket yderligere boligindretning end det bevilgede ?

	Ja	uoplyst	I alt
Vesthimmerland	7	6	13
Thisted	4	9	13
Læsø	0	3	3
Brønderslev	7	7	14
Frederikshavn	8	6	14
I alt	26	18	57

Som det fremgår, har borgeren i næsten halvdelen af sagerne ønsket yderligere indretning, og har altså ikke fået ansøgningen imødekommet fuldt ud. Der er ingen sager, hvor det udtrykkeligt fremgår, at borgeren ikke har ønsket yderligere boligindretning. Vi har derfor - i modsætning til Ankestyrelsen - kun anvendt svarmulighederne "Ja" og "uoplyst".

Kommunerne oplyste under "dialogmødet", at borgerne ofte ønsker andet og mere (f.eks. dyrere materialer) end det bevilgede. Dette skrives dog normalt ikke ned, når det er uden betydning for bevillingen. Kommunerne bemærkede også, at det ofte først er i processen med udførelsen af det bevilgede, at det kommer frem, at borgeren ønsker andet og mere og selv finansierer det. En kommune har efterfølgende oplyst, at såfremt borgeren har ønsket yderligere boligindretning end det, der er bevilget, har de sammen med bevillingen fået afslag på det, der ikke er bevilget.

Til kategorien "uoplyst" har vi henregnet flere sager, hvor kommunen har ydet et pengebeløb til et projekt, borgeren selv har udarbejdet. Pengebeløbet svarer til den del af projektet, som kommunen anser for nødvendig boligændring. Hvorvidt borgeren har ment, at den selvfinansierede del af projektet også var "nødvendig" eller ej, kan være tvivlsomt.

Vi bemærker, at andelen af borgere, der har ønsket yderligere boligindretning er størst i Frederikshavn med 8 ud af 14 borgere. Dette på trods af, at bevillingerne i Frederikshavn klart er de mest omfattende både hvad angår antal og udgift. Modsat er Thisted den kommune, der har færrest og billigste bevillinger, men også den mindste andel af borgere, der har ønsket yderligere boligindretning.

Som eksempler på sager, hvor der er ønsket yderligere boligindretning kan nævnes nr. 1, hvor der er ønsket hæve/sænkeskabe med indbygget komfur og vask og bedre venderadius i køkken. Vi finder, at funktionsbeskrivelsen tyder på behov for dette, men der mangler lægelige oplysninger til dokumentation af funktionsnedsættelsen. I nr. 9 er der givet afslag på dør fra soveværelse som flugtvej. Vi har ikke udtrykkeligt forholdt os hertil, da vi mangler dokumentation for lidelse, prognose og skånehensyn. Herudover er der tale om en del sager, hvor der er ønske om yderligere gulv- eller flisebelægning.

I et tilfælde er borgeren utilfreds med, at der ikke er ydet erstatning for et ødelagt vindue. Dette har vi fundet ikke er et spørgsmål om hjælp til boligændringer, men

et privatretligt spørgsmål. Endelig er der en sag (nr. 50), hvor borgeren er utilfreds med, at hjælpen i form af en pavillonbygning er ydet som udlån. Med udgangspunkt i pkt. 310 i vejledning nr. 6 til serviceloven, som gengivet i Ankestyrelsens undersøgelse, har borgeren formentlig ret heri. Vi har dog ikke opfattet utilfredsheden som et spørgsmål om omfanget af det bevilgede, men som et rent juridisk spørgsmål.

4.8. Har borgeren selv finansieret yderligere boligindretning ?

Skema 8

Har borgeren selv finansieret yderligere boligindretning end det, der er bevilget ?

	Ja	uoplyst	I alt
Vesthimmerland	1	12	13
Thisted	2	11	13
Læsø	0	3	3
Brønderslev	4	10	14
Frederikshavn	8	6	14
I alt	15	42	57

Vi kan i 15 sager, svarende til 26 %, direkte se, at borgeren har finansieret yderligere boligændringer. Om det selvfinansierede kan karakteriseres som boligændring af hensyn til handicappet eller ej, kan derimod være tvivlsomt. Det kan også en række tilfælde, hvor der er bevilget en "pose penge" til borgerens eget projekt. Disse sager har vi karakteriseret som "uoplyst" ligesom under det foranstående pkt. 3.7. Vi har i øvrigt, af samme årsag som under 3.7, valgt ikke at svare "nej" til spørgsmålet.

Der er typisk tale om tilfælde, hvor borgeren selv har betalt en dyrere flisebelægning. Der er dog også "større sager" såsom en kontortilbygning og en ekstra carport.

Vi henviser til kommunernes bemærkninger under dialogmødet gengivet ovenfor under 4.7.

5. Den materielle vurdering af kommunens afgørelse.

5.1. Er afgørelsen samlet set rigtig ?

Skema 9

Er afgørelsen samlet set rigtig ?

	Ja	Nej	I alt
Vesthimmerland	4	9	13
Thisted	10	3	13
Læsø	2	1	3
Brønderslev	6	8	14
Frederikshavn	13	1	14
I alt	35	22	57

Som det fremgår, har vi i 35 af de 57 sager, svarende til 61 %, fundet, at kommunens afgørelse samlet set er rigtig. Der er således tale om en væsentlig lavere andel end i Ankestyrelsens afgørelse, hvor 89 % af sagerne fandtes at være rigtige samlet set. I begge undersøgelser er der dog tale om betydelige forskelle i resultaterne de enkelte kommuner imellem. I vores undersøgelse ligger Frederikshavn med 13 "rigtige" ud af 14 over gennemsnittet for Ankestyrelsens undersøgelse, og Thisted er med 10 ud af 13 tæt på. Til gengæld ligger Vesthimmerland og Brønderslev væsentligt under gennemsnittet. På grund af de meget store forskelle kommunerne imellem, og det begrænsede statistiske materiale, finder vi ikke, at vi ud fra vores undersøgelse entydigt kan konkludere, at der er flere "fejl" i sagerne i de nordjyske kommuner end i landet som helhed.

Eksempler på "rigtige" sager:

Nr. 2: Sagen handler om et barn med bilateral cerebral parese (spastiker) i både arme og ben og rygmuskulaturen, og mavemuskulaturen er præget af slaphed, hvilket besværliggør balancefunktionen. Pigen er kørestolsbruger. Hun kan stå i ståbrædt, men har ingen selvstændig gangfunktion.

Familien bor i en 3-etagers bolig med betydelig niveauforskel ved adgangsvejene til huset. Der er i "aktivitetsanalyse" beskrevet behov for mere plads til at spise, arbejdsplads til barnet, plads til leg og adgang til boligen. Pigen bliver båret op af trappe.

Af lægelige oplysninger foreligger statusattest og "udviklingsbeskrivelse", begge dele fra 2007.

Kommunen har bevilget tilskud til 73 m² af en tilbygning på i alt 149 m². I tilbygningen indrettes værelse til pigens på 18 m², badeværelse med særlig indretning på 12,5 m², hjælperrum/depot på 9 m² samt bryggers/entre på 20,5 m². Den samlede bevilling er på ca. 1,3 mio kr.

Vi finder, at afgørelsen er samlet set rigtig, og at ingen oplysninger mangler. Der er således i høj grad dokumentation for funktionsnedsættelsen og for nødvendigheden

af den bevigede boligindretning. Kommunen har været længe om at behandle sagen, mellem 1 og 2 år, men der er også tale om et omfattende projekt, hvor borgeren (forældrene) i høj grad har været inddraget i sagsbehandlingen gennem hjemmebesøg. Afgørelsen er skriftlig og det fremgår klart hvad afgørelsen går ud på og med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet. Eneste lille "mislyd" er, at klagevejledningen kan give anledning til at tro, at klage kun kan indgives skriftligt.

Nr 16: Sagen handler om en "ældre" gift kvinde, der lider af følger efter apoplexi og forhøjet blodtryk. Kvinden lider af konstant svimmelhed, har parese i venstre side af ansigtet og kraftnedsættelse i venstre side i arm og ben. Hun kan ikke gå eller stå uden støtte. Hun går ved stok eller personstøtte fra ægtefællen. Hun går langsomt og forsigtigt med stor risiko for fald.

Lidelsen er dokumenteret ved en statusattest fra egen læge.

Parret bor i en ejerbolig i 2 etager, hvor badeværelse og soveværelse er beliggende på 1. sal.

Kommunen har bevilget stolelift, som gør det muligt for kvinden at komme op på 1. sal. Pris 55.000 kr.

Vi finder, at afgørelsen er samlet set rigtig, og at ingen oplysninger mangler. Vi finder, at der er tilstrækkelig dokumentation for funktionsnedsættelsen og dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen, hvor der med en forholdsvis beskedne ændring opnås en stor forbedring af boligens egnethed for kvinden.

Sagsbehandlingstiden har været mellem 6 og 12 måneder, hvilket måske er i overkanten for en sag af denne forholdsvis simple karakter. Borgeren har i høj grad været inddraget i sagsbehandlingen gennem møde i hjemmet. Der foreligger en skriftlig afgørelse hvoraf klart fremgår, hvad der er bevilget og med hvilken hjemmel. Kommunen har (korrekt) orienteret borgeren om, at hun selv skal afholde udgiften til årligt eftersyn af stoleliften (975 kr. + moms).

(Kommunen har efterfølgende oplyst, at ansøgningens datering er udtryk for en skrivefejl, og at sagsbehandlingstiden reelt har været under 6 måneder).

Nr 35: Sagen handler om en "ældre" gift mand, der er blevet halvsidig lammet efter en blodprop. Han sidder nu i kørestol og kan ikke komme ind på badeværelset, da døren er for smal. Badeværelset er heller ikke stort nok til at han kan manøvrere rundt derinde, og der er ikke plads til hjælper.

Lidelsen er fyldigt beskrevet gennem sygehusjournaler og status fra egen læge. Kommunen har bevilget boligindretning i form af udvidelse af badeværelse (på bekostning af soveværelset) samt nyindretning af badeværelset og fjernelse af dørtrin i huset. Den samlede pris er ifølge håndværkertilbud på ca. 150.000 kr.

Vi har fundet, at afgørelsen er samlet set rigtig, og at ingen oplysninger mangler. Der er god dokumentation for funktionsnedsættelsen og for nødvendigheden af boligændringen. Borgeren og ikke mindst hans hustru har i høj grad været inddraget

i sagsbehandlingen både ved hjemmebesøg og gennem tilsendelse af arkitekttegninger, som de har kommenteret på.

Afgørelsen er skriftlig. Det fremgår ikke klart af selve afgørelsen, hvad bevillingen går ud på, men der henvises til arkitekttegningen. Prisen er ikke anført, men det er for så vidt også borgeren uvedkommende, når det, som her, er kommunen der afholder hele udgiften. Det er derimod udtrykkeligt anført, at ændringerne ikke re-etableres, hvilket også er korrekt, når der er tale om en ejerbolig.

i klagevejledningen er anført, at "klagen sendes til Visitationen". Det kan give anledning til at tro, at klage skal indgives skriftligt.

Sager, vi har fundet rigtige, men med tvivl:

Nr 48: Sagen handler om et (nu) stort barn, der bor sammen med forældrene i en ejerbolig. (Et ombygget, mindre hus, der tidligere har været anvendt til andet formål). Barnet lider af epilepsi, er ikke renlig og har autistiske træk.

Der foreligger lægelige oplysninger fra epilepsihospital fra 2000 og funktionsbeskrivelse fra hjemmebesøg i 2007.

Det fremgår, at barnet har sovet ved siden af forældrene i soveværelset, da de har ønsket hele tiden at være i nærheden af ham på grund af hans anfald. På grund af drengens størrelse og vægt har forældrene imidlertid tiltagende problemer med at passe ham i hygiejnesituationer.

Kommunen bevilger hjælp i form af et isoleret træskur til opbevaring af hjælpemidler, indretning af hidtidig bryggers til børneværelse (hvor dog, så vist ses, hele familien vil sove), indretning af det tidligere soveværelse til "vådtrum" med badekar og pusleplads. Samlet pris, ca. 610.000 kr.

Vi har fundet, at afgørelsen samlet set er rigtig og at ingen oplysninger mangler. Vi har desuden vurderet, at borgeren (forældrene) i høj grad har været inddraget i sagsbehandlingen gennem hjemmebesøg. Det kan dog undre, at sagen først er påbegyndt i 2007, hvor barnet var 11 år. Fra ansøgning til bevilling har sagsbehandlingstiden været på ca. 10 måneder.

Der foreligger en skriftlig afgørelse, der nøje beskriver hvad bevillingen omfatter og angiver retsgrundlaget korrekt. Desuden er der korrekt retsgrundlag. Prisen på ombygningen fremgår alene af en sagsoversigt, kommunen har indsendt sammen med sagerne til undersøgelsen. Det kan diskuteres, om ikke ombygningen er så omfattende, at det kunne være relevant med pant for værdistigningen, jf. reglerne herom. Der er ikke nævnt noget herom i bevillingen. Henset til boligens ringe størrelse og uhensigtsmæssige indretning kunne det måske også diskuteres, om der i et vist omfang var tale om almindelig modernisering, som der ikke ydes hjælp til.

Nr. 28: Sagen handler om en "voksen" mand, der er i respiratorbehandling. Der foreligger ingen lægelige oplysninger i sagen. Der er en funktionsbeskrivelse hvoraf fremgår, at der er personlige hjælpere i huset 24 timer i døgnet, idet han halvdelen af tiden er i respiratorbehandling.

Manden bor i en ejerbolig. Det er oplyst, at der havde været strømafbrydelse i 2 dage på grund af vejret, og at den nødstrømsgenerator pågældende havde ikke dækkede behovet, idet hjælper måtte fylde brændstof på hver time natten igennem.

Kommunen har bevilget en ny nødstrømsgenerator og installation af denne til en samlet pris af ca. 12.000 kr.

Vi har (med tvivl) fundet, at afgørelsen er samlet set rigtig. Det kan dog diskuteres, om udgiften er nødvendig, da den gamle generator trods alt virkede med besvær, og da det må antages at strømafbrydelse af flere dages varighed er sjældent forekommende.

(Kommunen har dog efterfølgende udtalt, at i det pågældende område er strømafbrydelser periodisk hyppigt forekommende, både af kortere og længere varighed. Da der er tale om borger, hvor al forflytning sker med eldrevet lift, er en strømafbrydelse fatal. Derfor er driftssikkerheden vejet meget højt og har resulteret i bevilgning af en nødstrømsgenerator.)

Det kan måske også diskuteres, om nødstrømsgeneratoren snarere er at betragte som redskab i forbindelse med behandlingen end som en "boligindretning".

Vi har fundet, at der kun mangler mindre væsentlige oplysninger, selv om der ikke foreligger lægelige oplysninger. Dette skyldes, at der foreligger en til formålet tilstrækkelig funktionsbeskrivelse og oplysninger om årsagen til behovet, samt at respiratorbehandling næppe iværksættes uden grundig lægelig dokumentation.

Sagen er behandlet på under 6 måneder og borgeren har i høj grad været inddraget i sagsbehandlingen, idet det er ham selv, der har indhentet tilbuddet på generatoren. Afgørelsen er skriftlig, det fremgår hvad afgørelsen går ud på og med hvilken hjemmel, den er truffet. Der er dog kun henvist til § 116. Der burde være henvist til § 116, stk. 1.

Sager, vi har fundet "forkerte":

Nedenfor under 4.3 og 4.4 er der beskrevet sager, som er fundet "forkerte" fordi der mangler forskellige typer af oplysninger. Der er kun 2 sager, hvor vi har fundet, at der ikke mangler nogen oplysninger, men afgørelserne alligevel er "forkerte".

Det drejer sig om følgende:

Nr. 5: Sagen handler om et barn med udtalt spastisitet i muskelgrupper på grund af misdannelser i hjernen. Barnet bor med familien på en landejendom. Barnet kan ikke køre i kørestolen på ujævnt underlag.

Kommunen har bevilget en flisegang rundt om huset med adgang til en lille terrasse ud for barnets værelse. Kommunen har endvidere bevilget retablering af familiens terrasse på den anden side af huset. Denne terrasse blev fjernet i forbindelse med en

tidligere ombygningssag. Barnet kan dog ikke køre om til denne terrasse, men sidder i sin kørestol ved hoveddøren, når familien er på terrassen.

Vi finder, at afgørelsen er (delvis) forkert, da terrasser- hverken familiens eller den lille ved barnets værelse - næppe kan betragtes som en del af boligarealet. Desuden er retableringen af familiens tidligere terrasse ikke til glæde for barnet, når det ikke kan køre derom.

Vi bemærker dog, at der ikke foreligger ankestyrelsespraksis specifikt om terrasser, men alene om haveanlæg, som ikke betragtes som en del af boligbegrebet. Uanset om terrasser betragtes som en del af boligbegrebet eller ej er afgørelsen dog forkert. Enten skulle barnet have adgang til familiens terrasse eller også skulle den ikke have været retableret, - i hvert fald ikke efter reglerne om boligændringer. Vi har ikke taget stilling til, om terrasserne (begge eller en af dem) ville kunne være omfattet af reglerne om merudgifter efter servicelovens § 41.

Nr 6: Sagen handler om en "voksen" mand, der efter en hjerneblødning har venstresidig lammelse og afasi. Manden er meget haveinteressert, og for at kompensere for, at han navnlig på grund af afasien kun kan deltage i sociale aktiviteter i meget begrænset omfang bevilges (bl.a.) højbede og drivhus samt indretning heraf, så manden kan dyrke sine store interesser.

Afgørelsen er fundet forkert, da havearealet efter Ankestyrelsens praksis ikke er en del af boligbegrebet.

5.2. I hvilket omfang er sagen oplyst ?

Skema 10

I hvilket omfang er sagen oplyst ?

	Ingen oplysninger mangler	Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler	Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler	Afgørende oplysninger mangler	I alt
Vesthimmerland	5	1	7	0	13
Thisted	7	3	2	1	13
Læsø	0	2	1	0	3
Brønderslev	4	2	5	3	14
Frederikshavn	12	1	1	0	14
I alt	28	9	16	4	57

Som det ses, har vi i 37 af de 57 sager, svarende til 65 % fundet, at ingen eller kun mindre væsentlige oplysninger mangler

Modsat er der altså 20 sager, 35 %, hvor vi har fundet, at der mangler væsentlige eller afgørende oplysninger. Når der mangler væsentlige eller afgørende oplysninger

ger kan vi ikke erklære os enige i afgørelsen. De manglende oplysninger er da også den altovervejende grund til, at vi har erkæret os uenige i 22 sager. Kun i de to ovenfor under 4.1, gengivne sager har vi erklæret os uenige, selv om der ikke mangler oplysninger.

De manglende oplysninger i sager efter § 116 kan i princippet vedrøre personens funktionsnedættelse eller behovet for boligændringer eller eventuelt begge dele. Nedenfor under 4.3 og 4.4 er gengivet eksempler på de forskellige mangelstyper.

5.3 Er der dokumentation for funktionsnedsættelsen ?

Skema 11

Er der dokumentation for funktionsnedsættelsen ?

	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Nej	I alt
Vesthimmerland	7	1	5	0	13
Thisted	8	2	2	1	13
Læsø	0	2	1	0	3
Brønderslev	6	3	2	3	14
Frederikshavn	13	0	1	0	14
I alt	34	8	11	4	57

Det fremgår af § 116, stk. 1, at hjælp til boligændringer ydes til personer med varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. I 42 sager, svarende til 74 %, har vi fundet, at sagen indeholder tilstrækkelig dokumentation for en nedsat funktionsevne. Omvendt har vi i 15 sager fundet, at dette ikke er tilfældet.

En kommune har i forbindelse med dialogmødet og i efterfølgende skriftlige kommentarer givet udtryk for at manglende oplysninger kan skyldes, at kommunens journalsystem har været behæftet med fejl, således at afgørelser mv. ikke blev gemt. Samme kommune har givet udtryk for, at manglende akter kan skyldes, at sagsakter er forblevet i amtet i forbindelse med ansøgning om medfinansiering, og at kommunen ikke har været opmærksom på, at lægelige akter vedrørende tidligere sager også skulle medsendes. Endelig anfører kommunen, at den ikke har "sorteret" i sagerne, hvilket andre kommuner kan have gjort og derved opnået et "bedre" resultat.

Vi bemærker hertil, at der kan være mange årsager til, at sagerne mangler oplysninger. Dette ændrer dog ikke på, at en kommune (og andre myndigheder) er forpligtet til at kunne dokumentere grundlaget for afgørelserne såvel overfor borgerne som ankeinstanser og revision. Vi bemærker videre, at vi lægger til grund, at alle kommuner har fulgt de udmeldte retningslinjer for indsendelse af sager, jf. nedenfor i afsnit 9 om undersøgelsens metode.

Eksempler på sager, hvor der ikke er fundet tilstrækkelig dokumentation for funktionsnedsættelsen:

Ovenfor under 4.1 er gengivet sager, hvor vi bl.a. har fundet, at der foreligger tilstrækkelig dokumentation for funktionsnedsættelsen. Nedenfor følger eksempler på sager, hvor vi har fundet, at dette ikke er tilfældet.

Nr.4: Sagen handler om et barn, der bor sammen med moderen i ejerbolig. Kommunen har ydet hjælp til ombygning af badeværelse til en pris af ca. 120.000 kr. + moms.

Af afgørelsesskrivelsen fremgår, at drengen har betydelig nedsat gangfunktion og kun kan gå få meter med personstøtte. Det er endvidere anført, at han har en medfødt kromosonfejl og lider af hypermobilitet.

Der er ingen lægelige oplysninger i sagen. Der er alene et notat fra et hjemmesøg med det formål at kortlægge drengens funktioner i hjemmet og kravene til bolig. Det er anført i notatet, at drengen fortsat bruger ble, og formentlig vil blive ved med det. Det er videre oplyst, at han får daglige epileptiske anfald og er svær at holde. Forældrene har oplyst, at de snart skulle til den årlige kontrol på handicapteam.

Vi har fundet, at sagen mangler afgørende oplysninger, idet der ikke er nogen form for dokumentation for den nedsatte funktionsevne, herunder prognose og udviklingsmuligheder. Da der er oplyst om snarlig kontrol på handicapteam ville det være nærliggende at indhente oplysninger herfra.

Nr 20: Sagen handler om en "voksen" mand, der bor sammen med ægtefællen i ejerbolig, hvor stuen er på 1. etage. Kommunen bevilger en elevator til 1. sal til en pris af max. 435.000 kr. afhængig af den tekniske løsning.

Af sagen fremgår af et resumenotat, at manden bl.a har helt stive knæled, hvorfor han er fast kørestolsbruger. Han kan ikke komme til og fra sin kørestol ved egen hjælp. Han har forskellige andre lidelser og modtager højeste førtidspension.

Der er ingen lægelige oplysninger i sagen, alene notater fra hjemmebesøg.

Det forekommer oplagt, at kommunen må være i besiddelse af lægelige akter, bla. fra pensionssagen, men da boligændringssagen ikke indeholder lægelige oplysninger, navnlig om årsagen til de stive knæled, og dermed heller ikke om prognose og genoptræningsmuligheder, finder vi, at sagen mangler afgørende oplysninger.

Nr. 38: Sagen handler om et barn, der bor sammen med sin mor på et nedlagt mindre husmandssted. Kommunen har bevilget etablering af et badeværelse i staldbygningen til en pris af ca. 220.000 kr.

Der foreligger ingen lægelige oplysninger i sagen, alene et notat fra et hjemmebesøg, hvor det er noteret, at pigen har børnegigt og bliver behandlet på Skejby. Hun skal hver morgen, for at komme igang, i et varmt bad, og de har kun et lille toilet, hvor der ikke er udvidelsesmulighed.

Der er ingen nærmere funktionsbeskrivelse og heller ikke beskrivelse af forventet udvikling.

Vi finder, at sagen mangler afgørende oplysninger, som det ud fra oplysningerne om, at hun behandles på Skejby, må have været relativt enkelt at indhente.

Herudover kunne sagen, ud fra de sparsomme oplysninger om de tidligere bad- og toiletforhold, give anledning til overvejelser om, hvorvidt der i et eller andet omfang er tale om almindelig modernisering, som der ikke ydes hjælp til.

5.4. Er der dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen ?

Skema 12

Er der dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen eller hjælp til anden bolig ?

	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Nej	I alt
Vesthimmerland	5	1	7	0	13
Thisted	8	2	2	1	13
Læsø	0	2	1	0	3
Brønderslev	4	2	5	3	14
Frederikshavn	13	0	1	0	14
I alt	30	7	16	4	57

Det fremgår af § 116, stk. 1, at boligændringen skal være nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for personen med den nedsatte funktionsevne.

Vi har i 37 sager, svarende til 65 % fundet, at sagen indeholder tilstrækkelig dokumentation for nødvendigheden. Omvendt har vi i 20 sager (35 %) fundet, at det ikke er tilfældet.

Hvis ikke der er dokumentation for funktionsnedsættelsen, er der heller ikke dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen, men som det fremgår, af

skema 11 og 12 , er der 5 sager, hvor vi har fundet, at der er tilstrækkelig dokumentation for funktionsnedsættelsen, men ikke for nødvendigheden af boligændringen. Det drejer sig om følgende:

Nr. 1: Sagen drejer sig om en "voksen" kvinde, der bor sammen med ægtefællen i ejerbolig. Kommunen har ydet tilskud til ombygning af køkkenet for i alt ca. 230.000 kr. Tilskuddet ydes til hæve/sænkefunktion af en del af køkkenbordet, men ikke til komfur og vask.

Der er ingen lægelige oplysninger, men en udførlig funktionsbeskrivelse fra en ergoterapeut, som vi i dette tilfælde har fundet udgør en tilstrækkelig dokumentation for funktionsnedsættelsen.

Det fremgår heraf, at kvinden lider af dissemineret sclerose. Hun kan kun stå i få minutter. Hun har bredsporet gang og nedsat kraft i højre hånd. Hun tilbereder grøntsager og lignende siddende i stuen, da pladsen er trang i køkkenet og hun kun kan nå de nederste hylder i skabene.

Selv om vi finder, at selve lidelsen og det aktuelle funktionsniveau er tilstrækkeligt beskrevet, finder vi, at der er behov for lægelige oplysninger om sygdommens udvikling for at tage stilling til, om den ydede hjælp er tilstrækkelig, eller om der også - hvad en del tyder på - er behov for hjælp til hæve/sænkefunktion af komfur og vask, som kvinden har søgt om.

Nr. 13: Sagen handler om hjælp til ombygning af bade- og soveværelse til en "ældre" mand efter et apoplektisk tilfælde. Behovet for ombygningen er utvivlsomt, men der er oplysninger om tidligere vand- og sætningsskader, som gør det tvivlsomt, hvor omfattende ombygningsprojektet vil blive og hvor stor en del af dette, der vil kunne karakteriseres som egentlig boligændring som følge af funktionsnedsættelse og hvor stor en del, der er udbedring af tidligere skader, og dermed almindelig vedligeholdelse.

Nr. 34: Sagen drejer sig om ombygning af badeværelse for ca. 110.000 kr. til en "ældre" kvinde, der ifølge sagens oplysninger har fået konstateret ALS (en scleroseform). Sagen indeholder ikke egentlige lægelige oplysninger, men en grundig funktionsbeskrivelse, som vi i dette tilfælde har fundet udgør en tilstrækkelig lægelig dokumentation for funktionsnedsættelsen. Vi mangler imidlertid en beskrivelse af den hidtidige indretning af badeværelset og dermed dokumentation af behovet for ændringerne.

Nr. 42: Sagen drejer sig om en stor dreng med muskelsvind, hvor kommunen har ydet hjælp til omfattende boligændringer til i alt ca. 650.000 kr. Sagen indeholder et meget omfattende tegningsmateriale om ombygningen, men ingen oplysninger om de hidtidige boligforhold eller hvilke forhold, der nødvendiggør de omfattende ændringer.

Nr. 43: Sagen handler om en "voksen" mand, der er kørestolsbruger pga af brud på ryggen efter en færdselsulykke . Sagen indeholder ikke egentlige lægelige oplysninger, men en grundig funktionsbeskrivelse, som vi i dette tilfælde har fundet udgør en tilstrækkelig lægelig dokumentation for funktionsnedsættelsen.

Kommunen har bevilget hjælp i form af en "pose penge" (ca. 120.000 kr) til indretning af en anden bolig, som personen selv lader opføre. Indretningen består i bredere døre, ændrede udendørs forhold samt tilskud til opførelse af boligen.

Der er ingen oplysninger om hidtidige boligforhold og de dermed forbundne vanskeligheder. Der er tidligere bevilget hjælp til boligindretning i den fraflyttede bolig.

6. Vurdering af særlige sagsbehandlingsregler

6.1. Sagsbehandlingstid

Skema 13

Hvor lang tid har kommunen været om at behandle sagen?

	Under ½ år	Mellem ½ og 1 år	Mellem 1 og 2 år	Over 2 år	Uoplyst	I alt
Vesthimmerland	4	4	4	0	1	13
Thisted	5	4	3	1	0	13
Læsø	2	0	0	0	1	3
Brønderslev	6	2	1	1	4	14
Frederikshavn	6	4	4	0	0	14
I alt	23	14	12	2	6	57

Som det fremgår, er (mindst) 23 sager, svarende til 40 %, afgjort indenfor ½ år, og 37, svarende til 65 % indenfor et år. Opgørelsen, der alene vedrører tiden fra ansøgning til bevilling, er dog noget usikker, da det i flere sager er vanskeligt at definere, hvornår en kontakt til kommunen skal opfattes som en egentlig ansøgning, og da bevillinger ofte gives i flere tempi, først som principtilsagn, senere som mere præcise bevillinger/afslag, der ofte ændres flere gange efterhånden som arbejdet skrider frem, og der afdækkes uforudsete behov.

Ligesom Ankestyrelsen har vi ikke målt på tiden fra ansøgning til arbejdets færdiggørelse, men den er i sagens natur væsentlig længere end tiden fra ansøgning til bevilling.

6.2 Sammenhæng mellem sagsbehandlingstid og bevillingens størrelse ?

Skema 14

Sammenhængen mellem sagsbehandlingstiden og bevillingens størrelse

	Over 1.000.000	Over 500.000	Over 250.000	Over 100.000	Over 50.000	Under 50.000	I alt
Under ½ år	0	4	6	6	1	6	23
Mellem ½ og 1 år	1	3	4	5	1	0	14
Mellem 1 og 2 år	3	4	4	1	0	0	12
Over 2 år	0	1	0	0	0	1	2
Uoplyst	0	1	2	2	0	1	6
I alt	4	13	16	14	2	8	57

Det er en nærliggende antagelse, at sagsbehandlingstiden vil være længere, desto større udgiften er og jo mere omfattende projektet er. Dette kan kun til en vis grad bekræftes. 6 af de 8 sager, hvor udgiften har været under 50.000 kr. er afgjort indenfor 6 måneder, men herudover er billedet meget uklart. Vi bemærker, at Frederikshavn kommune, der som tidligere nævnt har en klar overvægt af "dyre sager" i forhold til de øvrige kommuner, har afgjort 10 af de 14 sager indenfor et år.

6.3 Har borgeren været inddraget i forløbet ?

Skema 15

Har borgeren været inddraget i forløbet ?

	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Nej	I alt
Vesthimmer- land	13	0	0	0	13
Thisted	13	0	0	0	13
Læsø	0	2	1	0	3
Brønderslev	5	4	0	5	14
Frederikshavn	13	1	0	0	14
I alt	44	7	1	5	57

Som det fremgår, har vi i langt de fleste tilfælde fundet, at borgeren i høj grad har været inddraget i sagsbehandlingen. Der er typisk journalnotater fra hjemmebesøg, telefonsamtaler og mailudvekslinger med borgerne om stort og småt i forløbet. Med borgerkontakt har vi sidestillet kontakt til forældre til mindreårige og til ægtefælle eller andre nærtstående i sager, hvor det fremgår, at borgeren ikke selv har været i stand til at varetage sine interesser på grund af nedsat psykisk funktionsevne.

I 1 kommune (Brønderslev) har vi dog i flere sager haft svært ved at vurdere omfanget af borgerkontakten på grund af mangelfuld journalføring. Når vi har svaret "I nogen grad" hænger det udelukkende sammen med, at kontakten kun er sporadisk beskrevet i journalen, og når vi svarer "nej", er det fordi, der slet ingenting står.

I en enkelt sag, nr 27, har vi ment at kunne konstatere, at der slet ikke har været kontakt med borger. Der er bevilget hjælp til ombygning eller etablering af badeværelse. Det er oplyst, at borgeren har lammelser og nedsat førlighed samt mental reduktion, men ikke om det er i en grad, så han selv er ude af stand til at varetage sine anliggender. Det er oplyst, at ombygningen er sket på grundlag af en henvendelse fra en person, hvis tilknytning til borgeren ikke er klar, og at ændringen er gennemført på trods af, at borgeren ikke ønskede den!

(Kommunen har dog efterfølgende anført, at det er en misforståelse, at borgeren ikke ønskede boligændringen. Kontakten til borgeren er sket gennem den tilknyttede støtte/kontaktperson. Borgeren er psykisk og mentalt retarderet og har ikke forståelse for sammenhængen mellem hans behov, kravet om dokumentation og processen i sagsbehandlingen. Han fik præsenteret muligheden for hjælp til etablering af bruchéniche, da han ikke, på grund af en halvsidig lammelse var i stand til at benytte et eksisterende siddebadekar. Han ville meget gerne have hjælpen, men på grund af en gammel konflikt med kommunen, "skulle der ikke komme nogen fra kommunen og se på hans badeværelse". Sagen endte med, at han selv (via støttekontaktpersonen) kontaktede en privat håndværker og fik etableret den nødvendige bruchéniche).

Vi bemærker hertil, at vi har afgjort sagen på grundlag af de sagsakter, der er indsendt. Vi har ikke taget stilling til, hvilken betydning det ville have haft, hvis ovenstående oplysninger havde fremgået af sagsakterne)

6.4. Hvilken form har afgørelsen ?

Skema 16

Hvilken form har afgørelsen ?

	Skriftlig afgørelse	Notat i kommunens journal	Anden form	I alt
Vesthimmerland	12	0	1	13
Thisted	13	0	0	13
Læsø	3	0	0	3
Brønderslev	11	0	3	14
Frederikshavn	14	0	0	14
I alt	53	0	4	57

Som det ses, foreligger der en skriftlig afgørelse i 53 af de 57 sager. I nr. 11, der som tidligere omtalt omhandler den specielle situation, at kommunen har købt en bolig, foretaget de nødvendige ændringer og derefter lejet den ud til borgeren, foreligger der en skriftlig bevilling på ændringerne, men købet fremgår alene af en udvalgsafgørelse. I 3 Brønderslevsager foreligger der ikke en egentlig bevilling, men alene regningsbilag mv. eller slet ingenting. (Vi henviser til bemærkninger om mulige fejlkilder ovenfor under 5.3 og nedenfor i afsnit 7.)

6.5 Fremgår det med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet ?

Skema 17

Fremgår det med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet ?

	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Nej	I alt
Vesthimmerland	10	1	1	1	13
Thisted	9	4	0	0	13
Læsø	1	2	0	0	3
Brønderslev	4	7	0	3	14
Frederikshavn	14	0	0	0	14
I alt	38	14	1	4	57

I 52 sager fremgår det helt eller i nogen grad med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet. "I nogen grad" betyder typisk, at der alene er henvist til § 116, men ikke til stk. 1, som er den fuldstændige hjemmel for afgørelsen. Hvis ikke det fremgår hænger det hovedsageligt sammen med en manglende egentlig afgørelse, jf. ovenfor.

6.6. Øvrige formalitetsbemærkninger.

8 sager har givet anledning til formalitetsbemærkninger af forskellig art. Den hyppigste vedrører formuleringen af klagevejledningen, der kan give anledning til at tro, at klage kun kan indgives skriftligt. En bemærkning vedrører ovenfor omtalte Nr. 27, hvor det - i hvert fald på grundlag af de foreliggende sagsakter - er tvivlsomt, om afgørelsen er truffet på grundlag af en ansøgning fra borgeren og om borgeren er indforstået med den gennemførte boligændring.

Endelig er der nr. 50, hvor boligændringen er søgt af forældrene til en mindreårig, men afgørelsen er (alene) stilet til den pågældende, der i mellemtiden er blevet 18

år. Bemærkningen er ikke udtryk for, at vi finder fremgangsmåden forkert, men alene at der er tale om speciel situation.

7. Sammenligninger med Ankestyrelsens undersøgelse

Som anført i indledningen er denne undersøgelse en opfølgning på Ankestyrelsens undersøgelse fra 2009 om samme emne. Det er derfor nærliggende at foretage sammenligninger mellem de forskellige undersøgelsesresultater. Vi har dog valgt - som en del af resultatet af denne undersøgelse - alene at anføre, at vi samlet set har fundet, at afgørelserne er rigtige i et noget mindre omfang i denne undersøgelse end i Ankestyrelsens, men med store forskelle kommunerne imellem. Vi finder derfor ikke belæg for generelt at antage, at afgørelserne generelt er mere "forkerte" i Nordjylland end i resten af landet.

Vi vil dog herudover nævne forskellige forskelle mellem resultater, som de umiddelbart fremstår, men med understregning af, at der ikke er statistisk belæg for, at der er tale om reelle forskelle mellem kommunerne i vores undersøgelse under et og kommunerne i Ankestyrelsens undersøgelse under et:

- 1) Personerne i denne undersøgelse er samlet set noget yngre end i Ankestyrelsens undersøgelse
- 2) De enkelte afgørelser indeholder generelt flere enkeltbevillinger end i Ankestyrelsens undersøgelse
- 3) Bevillingerne er generelt "dyrere" i vores undersøgelse end i Ankestyrelsens undersøgelse
- 4) Såvel i vores som i Ankestyrelsens undersøgelse synes der at være en vis sammenhæng mellem alder og pris "Jo ældre, desto billigere".
- 5) Sagsbehandlingstiden er generelt lidt længere i vores undersøgelse end i Ankestyrelsens.
- 6) Der foreligger en skriftlig afgørelse i flere af sagerne i vores undersøgelse end i Ankestyrelsens.

8. Høringssvar

Vi har den 17. november 2010 sendt et udkast til rapport til de 5 deltagende kommuner og Ankestyrelsen. Vi har bedt om eventuelle bemærkninger senest den 10. december 2010.

Samtidig med udsendelsen af udkastet til rapport inviterede vi repræsentanter for de 5 deltagende kommuner til et dialogmøde den 1. december 2010. Der deltog re-

præsentanter for 4 af kommunerne i dialogmødet. Læsø kommune meldte afbud, men sendte skriftlige bemærkninger.

På dialogmødet fremkom der kommentarer til oplysningerne om borgernes alder og bevillingernes størrelse, og de ret markante forskelle kommunerne imellem. Vi henviser til gengivelsen heraf ovenfor under 4.1 og 4.4. Kommunerne kom også med kommentarer til grundlaget for manglende oplysninger om hvorvidt borgerne havde ønsket eller selv finansieret yderligere boligændring. Disse bemærkninger er gengivet ovenfor under 4.7.

Med baggrund i en bestemt sag (nr. 41) blev der rejst tvivl om, hvad der nærmere forstås ved, at det er en forudsætning for at yde hjælp til anskaffelse af en anden bolig, at kommunen ikke kan anvise en egnet bolig. Spørgsmålet er, om der skal være tale om en bolig, hvortil kommunen har en egentlig anvisningsret, eller om det er tilstrækkeligt, at kommunen kan henvise til en anden egnet bolig, som det er muligt at leje.

Vi gav umiddelbart udtryk for den opfattelse, at det er tilstrækkeligt, at der kan henvises til en bolig, der kan lejes, men gav tilsagn om at ville undersøge spørgsmålet nærmere.

Vi har ved nærmere undersøgelse konstateret, at vejledningen om hjælpemidler og boligindretning ikke forholder sig til spørgsmålet og at der ikke findes ankestyrelsesafgørelser, der udtrykkeligt forholder sig til spørgsmålet. I SM C-56-03 anvender Ankestyrelsen dog udtrykket at en kommune "skulle kunne finde en egnet bolig". Dette finder vi støtter vores synspunkt, hvilket Ankestyrelsen også efterfølgende har erklæret sig enig i med det forbehold, at der ikke findes afgørelser specifikt herom.

Der er fremkommet skriftlige kommentarer fra 3 kommuner og Ankestyrelsen.

Den ene kommune har blandt andet påpeget forskellige mulige årsager til, at en del sager mangler oplysninger. Vi har gengivet og kommenteret dette ovenfor under 5.3. Derudover er kommunen fremkommet med oplysninger om en sag (nr 41), som har givet anledning til, at vi har genoptaget undersøgelsen og ændret vurderingen fra "forkert" til "rigtig" efter at have ændret vurderingsgrundlaget fra hjælp til anskaffelse af anden bolig til hjælp til boligændringer. Herudover er kommunen fremkommet med forskellige bemærkninger, som også blev nævnt under dialogmødet.

To kommuner har kommenteret konkrete sager. Kommentarerne er gengivet og i et vist omfang kommenteret i forbindelse med omtalen af sagerne.

Ankestyrelsen har i brev af 10. december 2010 indledningsvis givet udtryk for, at praksisundersøgelsen generelt fremstår let tilgængelig og velstruktureret og med gode eksempler og forklaringer.

Herudover har Ankestyrelsen foreslået forskellige omformuleringer, som vi har fulgt, og er fremkommet med forskellige forslag til ændret layout mv, som vi så vidt muligt har fulgt.

9. Undersøgelsens metode

lovgrundlaget for praksisundersøgelse

Det følger af § 78 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, at det sociale nævn har pligt til inden for sit område at koordinere, at afgørelser, som indbringes for nævnet, træffes i overensstemmelse med lovgivningen. Som et led i denne koordinering følger nævnet praksis i kommunerne, og nævnene og vejleder om ankeinstansernes praksis.

Af § 79 fremgår at Ankestyrelsen og det sociale nævn skal samarbejde om deres koordinationsopgave efter § 78. Som led i denne opgave kan Ankestyrelsen, og de sociale nævn indhente sager til gennemsyn. Oplysninger om afgørelser kan indhentes i såvel skriftlig som i elektronisk form.

Endelig fremgår det, som omtalt i indledningsafsnittet, af § 79 a, at Kommunalbestyrelsen behandler nævnenes undersøgelser af kommunens praksis på et møde. Det nævn, der har foretaget en undersøgelse, kan beslutte, at kommunalbestyrelsen skal orientere nævnet om kommunalbestyrelsens behandling, herunder om, hvilke foranstaltninger undersøgelsens resultater har givet anledning til. Styrelsen eller nævnet kan fastsætte en frist for denne orientering.

udvælgelse af emner og kommuner

Som et led i samarbejdet, jf. § 78, har Ankestyrelsen ved brev af 20. januar 2010 efter drøftelse med repræsentanter for nævnsekretariatene udmeldt hvilke kommuner, der skal indgå i undersøgelserne i 2010 og hvilke emner, de skal omfatte. Det fremgår af brevet, at i region Nordjylland indgår kommunerne Frederikshavn, Brønderslev, Thisted, Vesthimmerland og Læsø.

samarbejde om tilrettelæggelsen

Vi har ved brev af 24. februar 2010 skrevet til lederne af hjælpemiddelområdet i de nævnte kommuner med henblik på samarbejde om tilrettelæggelsen af undersøgelsen. Vi har i den forbindelse bedt cheferne om at udpege kontaktpersoner for undersøgelserne.

Vi har herefter den 22. marts 2010 afholdt møde med kontaktpersoner fra 4 af kommunerne (Læsø deltog ikke, men der var telefonisk kontakt). På mødet drøftede vi blandt andet formålet med undersøgelsen, som tilsagde en anden udvælgelsesmetode for sagerne. Vi skulle ikke, som normalt, have de senest afgjorte sager forud for en bestemt dato, men sagerne "fra den dyre ende". Kontaktpersonerne gav udtryk for, at dette var praktisk muligt, og, som det fremgår foran, har vi i høj grad opnået at undgå "bagatelsagerne".

indkaldelse af sager

Den 23. marts 2010 har vi herefter skrevet til kommunalbestyrelserne i de 5 kommuner, og bedt dem om senest den 14. maj at indsende de 14 sager, hvor kommunen har ydet den største økonomiske bevilling i antal kroner. Bevillingen skulle være givet efter den 1.1.2007. Kommunerne skulle udvælge sagerne således, at den første sag er den, hvor der er bevilget flest penge, den næste sag er

den, hvor der er bevilget næstflest penge og så fremdeles, indtil de 14 sager var fundet. Sagerne måtte ikke være påklaget til nævnet.

Vi bad om indsendelse af samtlige sagsakter, og bad kommunerne være særligt opmærksomme på at indsende akter fra hele forløbet af sagsbehandlingen vedrørende boligændring mv. til den person, sagen vedrører. Vi henledte opmærksomheden på, at vi ved undersøgelsen ville lægge til grund, at vi modtog samtlige sagsakter, og at vi derfor kunne bedømme sagen på samme grundlag, som kommunen har haft. Det kunne således ikke forventes, at vi efterfølgende ville rette henvendelse til kommunerne om eventuelle manglende akter.

modtagne sager

Vi modtog indenfor tidsfristen 14 sager fra hver af kommunerne Vesthimmerland, Frederikshavn, Brønderslev. Thisted sendte 15 sager og Læsø 3. Af forskellige årsager måtte 1 sag fra Vesthimmerland og 2 fra Thisted udgå af undersøgelsen, som derfor har omfattet 13 sager fra Vesthimmerland og Thisted, 3 fra Læsø og 14 fra Brønderslev og Frederikshavn.

prøvemåling

Vi har den 16. juni 2010 afholdt "prøvemåling" af 3 sager sammen med repræsentanter for Ankestyrelsen. "Prøvemålingen" havde til formål at sikre, at vores og Ankestyrelsens opfattelse af lovgrundlag og praksis er ens, og dermed sikre, at undersøgelsens resultater er i overensstemmelse med gældende ret. Prøvemålingerne viste ingen væsentlige forskelle i vores og Ankestyrelsens opfattelser mht gældende ret og praksis.

undersøgelsen

Selve undersøgelsen er herefter gennemført på grundlag af et "måleskema", der i store træk er opbygget på samme måde som denne rapport. Undersøgelsen er gennemført af 2 medarbejdere i nævnskontoret med mange års erfaring i behandling af klagesager om emnet. Rapporten er skrevet af fagchef Frede Fisker på grundlag af undersøgelsens resultater.

10. Resumeer af nye Ankestyrelsesafgørelser

234-10: Et vægmonteret hæve/sænke puslebord i nærheden af rindende vand fandtes efter en konkret vurdering ikke at være en nødvendig boligindretning.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på, at pågældende ikke havde en funktionsnedsættelse, som gjorde det nødvendigt, at vask og bleskift skulle ske i umiddelbar nærheden af rindende vand.

136-10: En mand, der var bevilget et el-køretøj som et forbrugsgode, havde ret til dækning af udgiften til etablering af udendørsstik efter servicelovens bestemmelser om boligindretning.

Ankestyrelsen fandt, at udendørsstikket var en nødvendig forudsætning for, at det bevilgede køretøj kunne benyttes efter hensigten.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at etablering af el-stik var en mur-og nagelfast installation.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at etablering af el-stikket var ansøgerens eneste mulighed for at få opladet el-køretøjet.

78-10: Ansøgeren havde ikke ret til boligændring i form af en tilbygning, da denne boligindretning ikke var nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for ansøgeren.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at det hus, hvor ansøgeren boede sammen med sin ægtefælle, var på 130 m² +15 m² udestue.

Endvidere lagde Ankestyrelsen vægt på, at indretning af badeværelse i eksisterende værelse måtte antages at opfylde behovet for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for hende. Såfremt hun valgte at lave en tilbygning til sit soveværelse, ville hun alene kunne få dækket omkostninger, der svarede til omkostningerne ved indretning af badeværelse i eksisterende værelse.

Det var ikke tilstrækkeligt, at det var hensigtsmæssigt at have et ekstra badeværelse i tilknytning til det nuværende soveværelse. Betingelsen for at yde boligindretning var, at det var nødvendigt for at kunne afhjælpe eller i betydelig grad mindske de boligmæssige ulemper ved ophold i eget hjem.

76-10: Kommunen skulle yde den nødvendige boligindretning til en ung mand på grund af hans nedsatte funktionsevne.

Ankestyrelsen fandt fortsat, at der under konkrete omstændigheder ville kunne gives afslag på boligindretning, hvis omkostningerne ved boligindretningen ville stå i misforhold til en tidsmæssig begrænset brugsmæssig fordel.

Ankestyrelsen fandt dog ikke, at der i den konkrete sag var holdepunkter for at antage, at ansøgers ophold i hjemmet ville være af så kort varighed, at det kunne begrunde afslag på boligindretning under hensyn til proportionalitetsprincippet. Ankestyrelsen lagde vægt på, at det var forældrenes udtrykkelige ønske, at sønnen forblev i hjemmet. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at det ikke fremgik af sagens oplysninger, at der blev arbejdet på en institutionsanbringelse.

73-10: En familie med tre drenge, som alle led af infantil autisme, havde ret til at få anvist en anden bolig, som var egnet til familien på grund af børnenes nedsatte psykiske funktionsevne. Hvis der ikke kunne anvises en anden bolig, havde familien ret til hjælp til anskaffelse af anden bolig.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på, at også psykisk nedsat funktionsevne

kunne begrunde boligindretning/ny bolig efter serviceloven. Familiens situation med tre drenge, der alle led af infantil autisme sammenholdt med boligens beskaffenhed gjorde, at familien ikke kunne indrette den eksisterende bolig på en hensigtsmæssig måde, som ville kunne gøre den egnet til bolig for familien.

72-10: En hjerneskadet ung mand var berettiget til boligindretning i forældrenes hus, da dette fortsat kunne betragtes som hans hjem.

Han opholdt sig hos sine forældre i alle weekender og ferier.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at han havde en stor tilknytning til sin familie, og at han på grund af sin sygdom fortsat havde et stort behov for at have sine forældres bolig som sit hjem, samt at han ikke havde anden permanent bolig, som han kunne kalde sit hjem.

Det forhold, at han opholdt sig i et midlertidigt botilbud efter serviceloven, var ikke i sig selv til hinder for, at der kunne ydes hjælp til boligindretning i forældrenes bolig. Det forhold, at han var visiteret til et varigt botilbud efter serviceloven, som ikke var konkret, og hvortil han endnu ikke var flyttet, var heller ikke til hinder for, at der kunne ydes hjælp til boligindretning i hans nuværende hjem.

70-10: En familie havde ikke ret til en større bolig på grund af datterens nedsatte funktionsevne, da en større bolig ikke var nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for datteren.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på, at familien boede i en handicapvenlig bolig beliggende i stueplan og med en rumstørrelse, der gjorde det muligt for datteren at komme rundt med sin gangstol.

Der blev endvidere lagt vægt på, at datteren ville kunne færdes i boligen hvis der blev foretaget relativt få ommøbleringer, og at der var tale om ommøbleringer, som ikke medførte en væsentlig forringelse af boligen for den øvrige families ophold i denne.

68-10: En familie med fem børn, hvoraf et havde psykiske problemer og tre havde adfærdsmæssige vanskeligheder, havde ikke ret til boligindretning i form af opsætning af væg med dør, således at der blev etableret et ekstra værelse.

Ankestyrelsen fandt ikke, at det var nødvendigt for alle fem børn at have eget værelse.

63-10: En kvinde med nedsat funktionsevne havde ikke ret til boligindretning i form af rampe til sin gårdhave, da boligindretningen ikke var nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for pågældende.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på, at kvinden havde to haver – en forhave og en gårdhave. Kvinden var bevilliget døråbner og rampe ved sin hoveddør, så

hun kunne komme ud i sin forhave og i nærområdet. Både gårdhaven og forhaven fandtes egnet til ophold, selvom forhaven ikke var aflukket i samme omfang som gårdhaven.

Det fandtes således ikke nødvendigt for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted, at kvinden havde selvstændig adgang til begge sine haver.

11. Måleskemaet

Måleskema til praksisundersøgelse om boligændringer Det sociale nævn, Nordjylland

1. Grundoplysninger

1.1. Borgerens alder (Den borger, bevillingen omhandler)

1.2. Køn:

1. Mand

2. Kvinde

2. Oplysninger om kommunens afgørelse

2.1. Dato for kommunens afgørelse: dato
uoplyst

Evt. bemærkninger:

2.2. dato for kommunens påbegyndelse af sagen: dato
(ansøgningstidspunkt) uoplyst

evt. bemærkninger

2.3 Er der truffet afgørelse efter: § 116 stk. 1
§ 116 stk. 2
Både § 116 stk. 1 og stk.2
Uoplyst

Evt. bemærkninger

2.4. Hvad går kommunens afgørelse ud på?
(sæt gerne flere krydser)

ring af badeværelse

Hjælp til anden bolig
Tilbygning
Ombygning eller etablering

Ombygning af køkken
Bredere døre

hold	Ændrede adgangsfor-
elevator	Installering af lift eller
hold	Installering af ramper Ændrede udendørs for-
mv.	Installering af greb Fjernelse af dørtrin Døråbnere/dørtelefon
	Andet (skriv hvad)
	Evt. bemærkninger
2.5 Hvad er bevillingens størrelse i kroner:	Over 1.000.000 Over 500.000 Over 250.000 Over 100.000 Over eller lig med 50.000 Under 50.000 Evt. bemærkninger

2.6 Har borgeren ønsket yderligere boligindretning end det bevilgede ?	Ja Nej Uoplyst Hvis ja, hvad
	Evt. bemærkninger

2.7 Har borgeren selv finansieret yderligere boligindretning end det, der er bevilget ?	Ja Nej Uoplyst Hvis ja, hvad
	Evt. bemærkninger

3. Den materielle vurdering af kommunens afgørelse

3.1. Er afgørelsen samlet set rigtig?

1. Ja, afgørelsen er i overensstemmelse med regler og praksis,
2. Nej afgørelsen ville være blevet ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag.

Evt. bemærkninger:

3.2. I hvilket omfang er sagen oplyst?

1. Ingen oplysninger mangler
2. Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler
3. Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler

4. Afgørende oplysninger mangler

Evt. bemærkninger.

3.3 Er der dokumentation i sagen for funktionsnedsættelsen ?

1. I høj grad
2. I nogen grad
3. I ringe grad
4. Nej

Evt. bemærkninger

3.4 Er der dokumentation i sagen for nødvendigheden af boligindretningen eller hjælp til anden bolig ?

1. I høj grad
2. I nogen grad
3. i ringe grad
4. Nej

Evt. bemærkninger

4. Vurdering af særlige sagsbehandlingsregler

4.1. Hvor lang tid har kommunen været om at behandle sagen ?

1. Under ½ år
2. mellem ½ og 1 år
3. mellem 1 og 2 år
4. over 2 år
5. uoplyst

Evt. bemærkninger

4.2 Har borgeren været inddraget i forløbet ?

1. I høj grad
2. i nogen grad
3. I ringe grad
4. Nej

Evt. bemærkninger

5. Vurdering af formelle regler i øvrigt.

5.1 Hvilken form har afgørelsen?

1. skriftlig afgørelse
2. skriftligt notat i kommunens journal
3. anden form

Evt. bemærkninger.

5.2 Fremgår det hvilken afgørelse der er truffet?

1. I høj grad
2. I nogen grad
3. I ringe grad
4. Nej

Evt. bemærkninger.

5.3 Fremgår det med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet?

1. I høj grad
2. I nogen grad
3. I ringe grad
4. Nej

Evt. bemærkninger.

5.4. Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger om formaliteten?

1. Ja
2. Nej

Evt. bemærkninger

6. Vurdering af kommunens generelle retningslinjer

6.1. Har kommunen vedtaget retningslinjer på området ?

1. Ja
2. Nej
3. Uoplyst

Evt. bemærkninger

6.2. Hvis ja, er retningslinjerne da i overensstemmelse med regler og praksis ?

1. I høj grad
2. I nogen grad
3. I ringe grad
4. Nej
5. Uoplyst

Evt. bemærkninger

6.3 Hvis ja, er afgørelsen da i overensstemmelse med retningslinjerne ?

1. I høj grad
2. I nogen grad
3. i ringe grad
4. Nej
5. uoplyst

Evt. Bemærkninger

6. Generelle bemærkninger

7.1. Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger ?

1. Ja
2. Nej

Evt. bemærkninger

Skemaoversigt

Skema 1.	Borgernes alder	8
Skema 2.	Borgernes køn	8
Skema 3.	Hvad går kommunens afgørelse ud på ?.....	10
Skema 4.	Hvad er bevillingens størrelse i kroner ?.....	11
Skema 5.	Forholdet mellem bevillingens størrelse og borgernes alder.....	12
Skema 6.	Forholdet mellem bevillingens størrelse og borgerens køn.....	12
Skema 7.	Har borgeren ønsket yderligere boligindretning end det bevilgede ?	13
Skema 8.	Har borgeren selv finansieret yderligere boligindretning end det, der er bevilget ?	14
Skema 9.	Er afgørelsen samlet set rigtig ?	15
Skema 10.	I hvilket omfang er sagen oplyst ?.....	19
Skema 11.	Er der dokumentation for funktionsnedsættelsen ?.....	20
Skema 12.	Er der dokumentation for nødvendigheden af boligindretningen eller hjælp til anden bolig ?	22
Skema 13.	Hvor lang tid har kommunen været om at behandle sagen?	24
Skema 14.	Sammenhængen mellem sagsbehandlingstiden og bevillingens størrelse	25
Skema 15.	Har borgeren været inddraget i forløbet ?	25
Skema 16.	Hvilken form har afgørelsen ?	27
Skema 17.	Fremgår det med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet ?	28



Statsforvaltningen
Nordjylland
Slotspladsen 1
9000 Aalborg
Tel 7256 8700
nordjylland@statsforvaltning.dk

www.statsforvaltning.dk